

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Britta Röstlund
VID FOTEN AV MONTMARTRE

Copyright © Britta Röstlund, first published by Norstedts, Sweden, in 2016.

Published by agreement with Norstedts Agency.

Translation Copyright © 2019 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-02654-2

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Misterija Monmartra

BRITA ROSTLUND

Prevela Aida Bajazet

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2019.

NA BATINJOLSKOM BULEVARU broj 73 nalazi se mali dućan. To je jedno od onih mesta koje turisti s engleskog govornog područja nazivaju arapskom bakalnicom. Mansebo, vlasnik prodavnice, ne voli taj naziv, ali ne buni se glasno, budući da turisti retko kad zalaze u njegov kraj. Oni se obično muvaju po Jelisejskim poljima, oko Ajfelove kule, Luvra ili Trijumfalne kapije. Turisti koji žele da istraže pravi Pariz odlaze na mesta poput Šato Ruža, i onda se osećaju hrabro i kosmopolitski dok šetaju na bezbednoj razdaljini od ulaza u metro. Međutim, činjenica je da taj pravi Pariz uopšte ne postoji. Ovaj grad ima mnogo lica. Ako zaista želite da ga upoznate, najbolje je da sednete na jednu od gradskih klupa. S nećete moći da posmatrate milione ljudi kako uporno pokušavaju da pronađu svoje mesto u životu.

Mansebo upoznaje Pariz svakog dana sedeći na svojoj stoličici ispred dućana na Batinjolskom bulevaru broj 73.

Ali Mansebo uopšte nije svestan da, sedeći na toj stoličici, zapravo svakog dana upoznaje Pariz. On samo sedi, posmatra i instinktivno registruje šta se dešava na ulici. U tom posmatranju obično ga poremeti miris kuvanog jela. To se obično desi u vreme ručka, kad njegova supruga Fatima završi s pripremom obroka u stanu iznad dućana i počne da postavlja sto. Ali pre nego što zvuk zveckanja escajga i tanjira dopre do njegovih ušiju, u Mansebovu prodavnicu obično uđe njegov rođak Tarik. On nedaleko odatle, s druge strane bulevara, ima obučarsku radnju, u kojoj takođe izrađuje i ključeve. To je ista ona radnja za koju tvrdi da će je uskoro zatvoriti i da će se preseliti u Saudijsku Arabiju, gde će otvoriti školu za padobrance. Nije da se Tarik nešto razume u sportsko padobranstvo, ali neki čovek, koji je pre otprilike pet godina ušao u njegovu radnju, čekao je da mu Tarik zalepi đon na cipeli i u međuvremenu mu

ispričao kako je dao otkaz na mesto IT savetnika u Parizu i da se seli u Jordan, gde će otvoriti školu za bandži skokove. Istog tog popodneva, u radnju je ušao i mladić koji mu je, onako usput, pomenuo da se on i njegova žena sele u Dubai. Napustili su svoje dosadne poslove u Parizu i živeće tamo kao mali bogovi. I tako je Tariku pala na pamet ta ideja o otvaranju padobranske škole. „Saudijski žarko žele da se vinu u nebo“, ume često da kaže. Sve dok imaju novca od nafte, neće žaliti da plate za časove, Tarik je bio siguran u to. Čak je iz biblioteke uzeo knjige o Saudijskoj Arabiji. Međutim, Fatima smatra da bi mu mnogo bolje bilo da prvo sam savlada skok iz aviona pre nego što počne druge da obučava.

Tarik ne razotkriva Pariz na isti način kao Mansebo; on po ceo dan sedi u svojoj obučarskoj radnji, čak i puši u njoj. Mansebu je pak dozvoljeno da popuši samo jednu cigaretu dnevno, iako bi on rado popušio bar deset. Fatima mu je odredila da sme da puši samo posle večere. „Zamisli da nam dućan stalno smrdi na duvan!“, često ponavlja. Osim toga, Fatima tvrdi da je alergična na duvanski dim i zato Mansebo ne sme da puši ni u kući. Nije da se plaši žene. Nije u tome stvar. Dok on provodi vreme u dućanu, ona je zatvorena u četiri zida. Osim što im svima kuva, Mansebo nema pojma čime drugim ispunjava dan, a ne pada mu na pamet da je pita.

Ne samo da su im radnje jedna preko puta druge, već su Mansebo i Tarik i prve komšije. Tarik i njegova žena Adel žive u stanu odmah iznad bakalnice, dok Mansebo, Fatima i njihov sin Amir žive iznad njih. Mansebo često komentariše da bi bilo mnogo bolje da je obrnuto. Bilo bi prirodnije da njegova porodica živi u Tarikovom stanu, zato što bi u tom slučaju on trebalo da pređe samo pet stepenika da otvori radnju, i da se posle popne istim tim stepenicama nakon zatvaranja. Ali Fatima se ne slaže ni sa tim. „Ionako se ne krećeš dovoljno. Te stepenice su ti jedina fizička aktivnost.“

Do pre nekoliko godina, dok je bio dosta poletniji i vitalniji, Mansebo je stalno izmišljao razloge zašto bi trebalo da izvrše zamenu stanova. Prvi i najubedljiviji bio je taj da je on dosta stariji od Tarika, i da će mu za nekoliko godina penjanje stepenicama postati naporno. Drugo

obrazloženje bilo je to što on ustaje mnogo ranije od ostalih, pa ih često budi silazeći škripavim stepenicama. I treći, najmanje ubedljiv, bio je da Fatima ionako uvek kuva na prvom spratu, jer Adel i Tarik imaju bolji šporet. Kad se sve uzme u obzir, Mansebu je bilo sasvim jasno zašto njegova porodica treba da se preseli u stan na prvom spratu.

Vredno je prikupljao argument po argument, i onda ih je jedne večeri, dok su svi sedeli za trpezom glockajući piletinu s roštilja, ponosno izneo svima. Ali na njegovo razočaranje, niko ga nije podržao, čak ni rođena žena, a njemu ni dan-danas nije jasno zašto. Štaviše, Fatima se tada našalila na njegov račun, upitavši ga da li je možda išao po komšiluku i skupljao potpise za svoju peticiju. Tarik se tome slatko nasmejao, kao i uvek, Adel je ćutala kao zalivena, kao i obično, dok ga Amir, očigledno, nije ni slušao.

Kad bi neko pitao Manseba čime se bavi, on bi odgovorio da radi u uslužnoj delatnosti. Ako bi se taj neko zainteresovao i pozeleo da sazna malo više, tek onda bi mu Mansebo rekao da je vlasnik bakalnice. Obe ove tvrdnje jednako su istinite. Ali ako bi taj neko upitao Manseba gde se nalazi ta njegova bakalnica, on bi mu odgovorio da se nalazi u podnožju Monmartra. E, ova tvrdnja već prilično odudara od istine.

Mansebo voli da kaže da živi i radi u podnožju brda čiji vrh krasi prelepo belo Sveto srce, crkva slična torti. Ali taj njegov odgovor ostavlja ljude u zabludi, zato što odmah pomisle da se njegov dućan nalazi na malom trgu u blizini crkvene porte, ili pak u nekoj od uskih uličica Monmartra. Što nije slučaj. Istina, čuvena bazilika zaista može da se vidi s mesta gde Mansebo živi, ali ona se nalazi daleko na horizontu, gore na vrhu brda. Fatima smatra da je to što njen muž govori ljudima da stanuje u podnožju Monmartra veoma detinjasto i frkće svaki put kad ga čuje da to izgovori. Ponekad ga čak povuče za uvo, na šta Mansebo odmah počinje da objašnjava da niko nema pojma koliko je zapravo veliki Monmartr. I tu je, naravno, u pravu.

Mansebo se tokom dana rukovodi mirisima i zvucima grada. Za to mu nije potreban ručni sat. Ali zato mu jeste potreban budilnik, koji ga svakog jutra budi tačno u pet. Samo petnaest minuta kasnije, on već seda

za volan svog kombija i odvozi se u Renžis, na ogromnu pijacu južno od grada, gde kupuje sveže voće i povrće. Do osam se vraća u Pariz i tada obavezno svraća kod Fransoe u *Sunce*, da popije kafu s nogu, koju on naziva doručkom.

Mansebov dućan, Tarikova obučarska radnja i kafe *Sunce*, koji vodi njihov rođak, čine magični trougao njihovog kraju. „Zlatni trougao“, kako ga u šali naziva vlasnik kafea, aludirajući na slavni pariski trougao koji čine čuveni kafe *Kod Flore*, restoran *Kod dva čarobnjaka* i Lipova pivnica. „Pre bih rekao da smo nas trojica Bermudski trougao“, uvek bi na to dodao Tarik. Ni Fransoa ni Mansebo nikada nisu shvatili šta Tarik time želi da kaže.

Tačno u devet, Mansebo podiže rešetku s ulaznih vrata radnje i pušta svež jutarnji vazduh unutra. Marljivo radi sve dok mu zanosni miris kuvane hrane ne zagolica nozdrve. Tada spušta rešetku i odlazi na ručak. Čim završi s obrokom, silazi stepenicama i po drugi put podiže rešetku. Spustiće je opet tek kasno po podne, kada obavezno odlazi u *Sunce* na čašicu pastisa s Tarikom. Posle toga se ponovo vraća na posao i radi sve dok mu miomirisni večere ne pokrenu sokove u želucu. To se dešava obično oko devet. Tada spušta rešetku po poslednji put.

Završen je još jedan radni dan. Mansebo broji dnevni pazar, stavlja gumicu oko svežnja novčanica i ubacuje ga u plastičnu kesu. Sutra će odneti novac u banku. Negde baš u to vreme, snažan miris čorbastog pasulja probija se kroz procep između vrata i dovratka i stiže mu do nozdrva. Ovaj miris, koji dopire iz utrobe zgrade, znak je da Mansebo treba da unese drvene tezge u dućan, što je opet i Tariku signal da je došlo vreme da se zatvara radnja. Ujutru, kad Mansebo ponovo otvori radnju, taj sinoćnji miris ostaće da lebdi u vazduhu, ali samo dok ne iznese tezge s voćem i povrćem i dok svež pariski vazduh ne jurne unutra i pomeša se s ustajalim.

Mansebo dovršava brojanje novca. Danas je bio loš dan. Prvo je sparina paralizovala ceo grad, a sad se još sprema i nevreme. Zatvara zelena

vratanca na tezgi s povrćem i namešta crnu kamicu, koju inače nosi preko cele godine. Bez nje se oseća nago. Baš kao što bi se i Adel osećala bez hidžaba. Mansebo se priseća večere za kojom su razgovarali o sličnosti između njegove kape i Adeline marame. Njih dvoje doživljavaju te svoje odevne predmete kao delove tela, dok Fatima smatra da ni njegova kapa, a ni Adelin hidžab, ne služe ama baš ničemu. Njoj ne pada na pamet da se pokriva maramom, zato što bi joj smetala dok kuva. Kad god se naljuti na Adel zato što joj ova ne pomaže u kućnim poslovima, Fatima gundā tvrdeći da su hidžabi samo za lenčuge koje dane provode sedeći i slušajući radio. Adel opet tvrdi da ne može više da joj pomaže zbog bolnih leđa, na šta Fatima kaže da su upravo ta njena leđa kriva što Tarik i Adel nemaju dece. Ona pod tim ne misli na sama leđa, već na nemogućnost da njih dvoje vode ljubav u plodnom položaju, kako ga Fatima obično naziva.

Ponekad se dešava da Tarik zatvori radnju već sat posle pastisa i onda ostatak vremena provede u kancelariji iza radionice. Međutim, nikad ne izlazi iz dućana pre večere. „Šta bih uopšte radio gore sam sa ženama?“, glasilo je njegovo uobičajeno obrazloženje. Mansebu pak nikad nije bilo jasno šta to Tarik radi sam u toj kancelariji kad ranije zatvori radnju. Tarik tvrdi da se tada bavi papirologijom i finansijama, ali Mansebo ga obično vidi da čita novine i puši cigarete.

U radnju ulazi sredovečna žena. Mansebo je učtivo pozdravlja. Poznaje je. Ta žena uvek dolazi da kupi poneku sitnicu neposredno pre zatvaranja. Verovatno tokom dana obavlja veliku kupovinu negde drugde, a onda dolazi kod njega jer je nešto zaboravila. Danas su to biskviti i koka-kola. Žena plaća račun, Mansebo joj želi prijatno veče i prati je do izlaza. Ona se mimoilazi s Tarikom, koji upravo ulazi u radnju, tapše rođaka po ramenu, otvara vrata prema stepeništu i penje se uz njih. Miris kuvane hrane sad se mnogo jače oseća, budući da je Tarik za sobom ostavio otvorena vrata.

Bio je ovo jedan sasvim običan dan. Dan koji je započeo kao i svi ostali, koji se odvijao kao i svi ostali i koji će se, kako Mansebo pretpostavlja, sasvim verovatno i završiti kao i svi ostali. Mada on retko kad nešto pretpostavlja. Samo u ovo doba dana, njemu se čini da je ono što će se dogoditi sasvim izvesno. Sledi večera. Trenutno su mu na pameti samo hrana i dnevno sledovanje cigareta. Možda je Fatima u pravu kad kaže da se Mansebov mozak potroši do kraja dana. Rano ujutro, on je svež i bistar, jer mora da se odveze do Renžisa i precizno izračuna količinu namirnica koju treba da kupi. Ali kako dan odmiče, tako i njegov mozak postaje sve neaktivniji, da bi se tokom pastisa u *Suncu* skoro potpuno isključio.

„Zdravo svima!“, pozdravlja sve okupljene po ulasku u trpezariju.

Fatima energično meša narandžastu čorbu dok Tarik pali šesnaestu cigaretu i gundā kako danas nije stigao nijednu da popuši.

„Čuješ li ti ovo?“; dovikuje mu Fatima. „Tarik nije imao vremena ni da popuši!“

Ona se smeje i proba varjačom čorbu.

„Zdravo, lenji đavole“, obraća se Mansebo Tariku, zatim miluje Amira po kosi i ljubi Fatimu u obraz.

U prostoriji je nepodnošljivo vruće. Za tren oka, niska sofa je postavljena i svi sedaju na pod oko nje, izuzev Fatime, koja i dalje trčkara oko njih i donosi hranu. Tarik joj pokazuje rukom da sedne. Ona to čini tako brzo, kao da je samo čekala na njegov signal. Pošto se svi smeste oko stola, jedan drugom dodaju hranu, činije i začine. Tarik tek tad vadi cigaretu iz usta, a Adel konačno spušta veo s lica.

„Svi ćemo se ugušiti od tog tvog duvana“, jadikuje Mansebo, ali više da bi udovoljio Fatimi nego što mu dim zapravo smeta. Pošto svi obilno pohvale miris Fatimine hrane, počinju da jedu. Međutim, Adel je večeras neobično tiha.

Iznenada, ona skače kao da se uplašila i unezvereno gleda oko sebe.

„Jeste li čuli to?“

Fatima odmahuje glavom, pri čemu joj se podvaljak trese, zatim liže ostatke umaka s varjače. Amirov telefon zvoni i Fatima mu pokazuje rukom da se udalji od sofre.

„Opusti se, draga. To je samo telefon“, govori joj Tarik.

„Ne, ovo se čulo pre zvonjave... neko lupanje... udaranje...“

Ne uspeva ni da završi rečenicu, kad se buka ponavlja. Ovoga puta je svi čuju. Da, neko je definitivno dole i udara kao mahnit u rešetke. Tarik ustaje od stola, koristeći priliku da ponovo zapali cigaretu, i prilazi prozoru. Napolju sipi sitna kiša, a bulevar deluje pusto.

„Oдавde se ne vidi ništa, ali moguće je da dole ima nekog.“

Lupa se ponavlja. Mansebo ustaje od stola, stavlja kapu na glavu i strčava niz stepenice. Uopšte ne razmišlja o tome ko bi to mogao biti, niti se trudi da pogodi. Kreće dole samo da bi posle mogao na miru da večera, popuši cigaretu i ode na zasluženi počinak.

Pred prodavnicom stoji žena. Mansebo otključava vrata, podiže rešetku i pušta je unutra. Iako trenutno razmišlja samo o tome hoće li ostati hleba kad se vrati za sofru, Mansebo vrlo dobro zna da mu opstanak u ovom kraju zavisi isključivo od kvaliteta usluge, pod čime se podrazumeva i fleksibilno radno vreme. Ne bude li stalno na usluzi kupcima, otići će da pazare u *Monopriju*, *Franprij* ili nekom drugom obližnjem supermarketu. Ali to ne menja činjenicu da će mu oni gore pojesti sav hleb. Žena se osvrće oko sebe, kao da je iznenađena time što se nalazi u bakalnici. Smeši se. Mansebo ostaje ravnodušan. Žena mu se ponovo osmehuje i on joj ovog puta uzvraća osmehom.

„Šta mogu da učinim za vas, gospođo?“

Ona se i dalje osvrće, kao da ne može da poveruje u to gde se zatekla. Ponaša se kao da ju je neko silom dovukao ovamo, i to s povezom na očima. Ponovo mu se osmehuje, ali Mansebo se pretvara da to ne primećuje. Premoren je i sad već počinje da brine da će propusti i čaj i kolače.

Iznenada, žena počinje da razgleda robu, kao da je upravo shvatila da Manseba izdaje strpljenje. Zuji po radnji kao šašava; ne postoji bolji način da se opiše njeno besmisleno kretanje po prodavnici. Mansebo češe glavu ispod kape i zeva. Ona zastaje, ali sad mu se više ne osmehuje. Gleda ga pravo u oči, zatim uzima teglu maslina s police i kreće prema blagajni. Mansebo je gleda kako nosi teglu kao trofej, kao da želi da mu

pokaže šta je pronašla i kao da očekuje da će joj on sad reći: „Gde ste samo pronašli tako retku stvar?“ Budući da se to ne dešava, ona podiže teglu nekoliko centimetara od pulta i zatim je bučno spušta.

„Želite li još nešto?“

Mansebo ne zna šta da misli o toj ženi. Ona podiže teglu po treći put i ponovo je bučno spušta na pult, kao da time želi da mu prenese neku tajnu poruku. Zatim zaverenički odmahuje glavom i skreće pogled prema ulici. Plaća robu, zahvaljuje mu se i izlazi noseći teglu kao štafetu. Mansebo zaključava prodavnicu i odmahuje glavom čudeći se.

„Imao sam dole neku čaknutu mušteriju“, dahće stigavši do vrha stepenica.

„Rekoh ti ja, kad bi zatvorili ceo Pariz u ludnicu i pustili napolje samo zdrave, ovaj grad bi ostao kratak za oko milion duša“, odgovara mu Tarrik.

Fatima se smeje i pruža suprugu vruću pogaču, koju je sačuvala za njega. To je njen način da mu pokaže ljubav. Tek što je zagrizao hleb, iz prizemlja se ponovo čuje buka. Svi se začuđeno zgleđaju. Jesu li dobro čuli? Fatima se mršti i odlazi u kuhinju.

Lupnjava ne prestaje. Štaviše, postaje sve snažnija. Ali Mansebo nastavlja da jede i ne pomera se s mesta. Kad lupanje i udaranje postanu nepodnošljivi, svi pogledi se usmeravaju ka Mansebu. Očigledno svi misle da on treba nešto da preduzme. Mansebo uzima hleb u jednu ruku i s teškom mukom silazi stepenicama, za koje je bio siguran da ih danas više neće videti. Negde na pola puta shvata da je zaboravio kapu. Budući da se nikad nije pojavio pred nepoznatim ljudima gologlav, vraća se u stan da je uzme. Svi i dalje sede za trpezom i glasno čavrljaju. Samo Adel primećuje njegov povratak.

Pošto ponovo siđe u radnju, Mansebo pali svetlo iznad blagajne i gleda kroz zatvorene rešetke. Napolju nema nikog, ali on ipak odlučuje da još malo sačeka. Dobuje prstima po do vratku. Posle nekoliko sekundi, zaključuje da je uzalud silazio. Čuli uši ne bi li čuo nešto neobično. Ali osim tihog romora kiše, ništa drugo se ne čuje.

Mansebo zeva i isključuje svetlo. Dovoljno je čekao i skoro da je zaboravio zašto je uopšte sišao u radnju. Ali tek što se okrenuo, lupnjava se ponavlja. Sad mu se čini da taj neko udara nekim predmetom u rešetke. Za ime sveta, šta se dešava? Okreće se i vidi istu ženu pred vratima; onu koja je pre pola sata kupila teglu maslina. Po izrazu njenog lica, Mansebo zaključuje da joj je veoma neprijatno, ali da nema izbora.

Mansebo otvara vrata, ali ne podiže rešetku, već staje iza nje na bezbednoj razdaljini. Gleda u ženu u dugom crnom kaputu i crnim cipelama. Duga crna kosa, mokra i slepljena od kiše, deluje joj još tamnija naspram njenog bledog lica. Ona mu pruža teglu maslina, kao da će ga tim gestom privoleti da podigne rešetku. Kiša prska na sve strane i Mansebo jedino želi da se ova čudna priča što pre završi.

„Šta još želite, gospođo? Mogu li vam nekako pomoći?“

Mansebo samog sebe iznenađuje svojim strpljenjem. Žena histerično klima glavom.

„Da, možete mi pomoći, gospodine...“

Naglo začuti, očekujući da joj se Mansebo sam predstavi. Ali on nema nameru da to učini.

„Možete mi pomoći, ali prvo morate da me pustite unutra.“

„Prodavnica je zatvorena, gospođo. Zar to ne može da sačeka do sutra?“

Žena odmahuje glavom. „Ne, ne može da sačeka.“

Sad zvuči veoma uznemireno. Mansebo izviruje kroz rešetke da proveri ima li još nekog s njom, ali primećuje samo ljubavni par koji žuri niz ulicu, da se skloni s kiše. Žena drži čvrsto teglu maslina u ruci i Mansebo tek tada shvata da je najverovatnije tom teglom udarala u rešetke. Gleda ga pravo u oči.

„Obećavam da se neću dugo zadržati, gospodine.“

Naposletku, Mansebo sleže ramenima i podiže rešetku. Žena se provlači ispod nje, spretno i brzo kao mačka. Našavši se unutra, spušta kapuljaču s glave i protresa kosu. Sad mu se ponovo osmehuje, i to izuzetno ljupko, zatim potpuno smireno prelazi pogledom preko rafova

prodavnice, kao da je sasvim zaboravila na muku koja ju je naterala da dođe ovamo.

Mansebo oseća čudnu napetost u vazduhu. Nikad nije doživeo ništa slično. Iako se ova scena uopšte ne uklapa u njegov jednoličan život, možda će jednog dana moći da priča o njoj. Obično je Tarik taj koji pro-sipa šale i priča zanimljive anegdote. Jeste da ih je skoro sve pročitao na internetu, ali to ne menja stvar. Mansebo je jednom hteo da mu kaže da samo obučari imaju vremena za takve gluposti, ali ipak je prećutao, ne želeći da ga uvredi.

Kiša prestaje istog trenutka kad žena uđe u dućan, kao da su je do tada proganjali bogovi kiše i kao da su, videvši da se sklonila, rešili da je ostave na miru. Mansebo odlučuje da je ne izbací odmah i posmatra je s bezbedne razdaljine. Ona se smeje i vraća teglu maslina na policu, iako ju je platila.

„Da ne pomislite da sam je ukrala.“

Ona namerno odugovlači, verovatno da se ne bi vratila na ulicu, razmišlja Mansebo. Ali ako ju je tamo stvarno nešto uplašilo, zašto se baš ovde sklonila, pita se. U okolini ima mnogo restorana i kafea koji su otvoreni u ovo vreme. U blizini postoji čak i Mekdonalds. Njegova radnja je zatvorena i žena nije mogla da zna hoće li uopšte neko čuti njeno udaranje i sići da joj otvori. Mansebo je i dalje posmatra. Ona prelazi dugim belim prstima preko konzervi i tegli, kao da proverava jesu li prašnjave.

„Kako vam mogu pomoći, gospođo?“

Ona deluje razočarano, kao da je njegovo pitanje došlo prebrzo, to jest kao da je postojalo nešto što je htela da uradi pre nego što joj to pitanje postavi.

„Možete me zvati Ket“, šapuće ona i pruža mu ruku.

Mansebo se spontano rukuje s njom. „Gospođa Ket?“

„Dovoljno je samo Ket.“

„Ket kao mačka?“

Ona potvrđuje kratko klimnuvši glavom. Mansebo čini to isto, istovremeno razmišljajući da ova priča postaje sve zanimljivija. Sad je već sasvim zaboravio na kolače i čaj, koji ga gore čekaju.

„Pa, dobro. Kako vam mogu pomoći... gospođo... Ket?“

Žena odjednom deluje nesigurno.

„Kako vam mogu pomoći?“

„Vi ste *jedini* koji mi može pomoći, gospodine...“

„Mansebo.“

„Možemo li na miru da porazgovaramo?“

Mansebo klima glavom i ispravlja leđa. Dopada mu se ovaj osećaj bitnosti. Dosad nikome nije bio jedina nada za spas. Jeste mu se dešavalo da spase poneku zabavu kad domaćinima ponestane hrane, a sve okolne radnje su zatvorene, ili da isporuči ključnu namirnicu domaćici koja pravi kolače, međutim, niko mu dosad nije saopštio da je on jedini koji može da pomogne.

„Htela bih da vas zamolim za jednu uslugu. Bolje rečeno, želim da vam ponudim posao.“

„Ja već imam posao.“

„Upravo zato što imate *ovaj* posao, želim da vam ponudim drugi.“

Mansebo je gleda skeptično.

„Ne postoji osoba koja bi taj posao obavila bolje od vas, gospodine Mansebo.“

Kiša ponovo počinje da pada. S ulice se čuje kikot dvoje tinejdžera koji pretrčavaju preko bulevara. Gospođa Ket se trza na njihov smeh.

„Želim da špijunirate mog muža.“

Po prvi put Mansebo pomišlja da je sve ovo samo neslana šala. Ali čim im se pogledi ukrste, shvata da se žena uopšte ne šali. Njen pogled je iskren da iskreniji ne može biti.

„Molim? Želite da špijuniram vašeg muža? Zašto baš ja, od celog Pariza? Nemam ja vremena da pratim nekog stranca po ceo dan. Zar ne vidite koliko imam posla ovde? Ustajem svako jutro u pet i ne ležem pre ponoći.“

„Baš zato“, odgovara ona. „Upravo ste sami dali odgovor na sva svoja pitanja. Vidite li onu zgradu?“

Pokazuje mu prstom zgradu preko puta, u čijem prizemlju se nalazi Tarikova obučarska radnja. Ta zgrada je identična ovoj u kojoj se nalazi njegova bakalnica. I ona ima lokal u prizemlju i dva stana iznad. Jedina razlika između dve zgrade je u tome što je zgrada preko puta samostojeća i ima požarne stepenice.

„Suprug i ja stanujemo na poslednjem spratu. Stan ispod nas je prazan. Već neko vreme sumnjam da me vara. Radim kao stjuardesa i često putujem. Moj suprug je pisac i radi od kuće. Tako je bar bilo donedavno, dok nije naglo promenio navike. Sad skoro da i ne piše... A moja bliska prijateljica videla ga je kako baza po gradu tokom dana.“

„Zašto mislite da vas vara?“

„Žene imaju nos za to.“

Mansebo oseća kako mu leđa polako trnu, ali zato mu se mozak sasvim razbudio, krvotok mu se ubrzao i srce mu snažnije udara. Skoro da je i zaboravio kako izgleda biti zagrejan za nešto. Podiže ruku, dajući time znak ženi da ostane gde jeste, zatim odlazi iza pulta i brzo se vraća noseći dve stolice. Ona seda na jednu i raskopčava kišni mantil. Mansebo doživljava ovaj gest kao znak poverenja i oseća se počastvovanim. Duboko uvlači vazduh u pluća, zatim se smešta na drugu stolicu.

Kosa gospođe Ket počinje polako da se suši i Mansebo uviđa da nije crna, već čokoladnosmeđa. Iako joj je dozvolio da sedne, zna da neće prihvatiti njenu ponudu – samo je radoznao da čuje ostatak priče. Dosad se naslušao tračeva po komšiluku, ali ovako nešto još nije čuo.

„Zašto mislite da vas muž vara? Valjda imate još neki dokaz osim što ponekad izlazi tokom dana?“

„Imam. U poslednje vreme često deluje napeto.“

Gospođa Ket začuta, kao da pokušava da se seti još nečeg što se odnedavno promenilo.

„I počeo je da dovlači knjige u kuću.“

„Pa šta? Rekli ste da je vaš suprug pisac. Šta je neobično u tome što pisac donosi knjige?“

„U pravu ste... ali on piše krimi-romane i jedino njih voli i da čita. Međutim, odnedavno je počeo da donosi sasvim drugačije knjige. Jednom sam na njegovom radnom stolu zatekla knjigu o orezivanju voća.“

„Pa?“

Gospođa Ket ga začuđeno gleda.

„Mi živimo u Parizu. Odakle nama voćnjak.“

Mansebo se zacrvne od stida. Sebe nikad nije smatrao posebno pronicljivim niti detektivski oštroumnim, ali to što je njen muž prestao da piše svakako znači da je postao neveran, zar ne? Svi znaju da pisci ponekad imaju kreativne blokade, razmišlja on. Nepošteno je optužiti tog čoveka za neverstvo samo zbog toga što je povremeno počeo da lunja po gradu.

„Kako da znam ko je vaš suprug?“ pita je Mansebo, najviše da bi joj pokazao da je sposoban da razmišlja razborito.

Gospođa Ket ga gleda ispitivački.

„U zgradi preko puta stanujemo samo nas dvoje. Mene poznajete, a moj suprug obično nosi smeđu kapu. Razmišljala sam o tome da unajmim privatnog detektiva. Čak sam nazvala nekoliko agencija. Jeste li znali da u Parizu postoji čak dve hiljade i trideset sedam privatnih detektiva?“

Mansebo odmahuje glavom i odlučuje da zapamti ovu činjenicu. On voli te kratke i jezgrovite podatke, koje posle može da prospje u *Suncu*.

„Ali prošle subote, negde u vreme ručka, kad je moj muž izašao da kupi cigarete, sela sam za njegov računar. Podigla sam pogled i ugledala vas kako sedite ispred svog dućana. Sigurno sam vas do tada videla bar hiljadu puta, ali tada mi je sinula ideja. Ko bi bolje od vas mogao da nadgleda mog supruga a da ovaj ništa ne posumnja? Vi ionako sedite pred tom radnjom od jutra do mraka, tako da zapravo ne biste morali ništa posebno da radite.“

Madam Ket spušta ton i pomera stolicu bliže Mansebu.

„Sve što tražim od vas jeste da beležite šta se dešava tokom dana i večeri. Kad moj muž izlazi, kad se vraća, ko dolazi kod njega i sve što budete smatrali zanimljivim. Platiću vam pošteno, isto koliko bih platila

i privatnom detektivu. Novac ću vam dostavljati u ovome, svakog utorka ujutru.“

Ona podiže praznu teglu od maslina. Mansebo se češe po glavi i pomišlja da skine kapu, ali ipak se predomišlja.

„Novac će biti u tegli od maslina?“

Gospođa Ket klima glavom.

„Živim ovde dovoljno dugo da znam da svake subote ostavljate prazne tegle pred radnjom, je li tako? Vi ćete meni ostavljati izveštaj u jednoj od tih tegli, a ja ću je pokupiti sutradan ujutru, pre sedam. Nova pošiljka vam stiže utorkom ujutru, obično pre nego što otvorite dućan. Ostaviću novac u jednoj od tih tegli.“

Mansebo se ponovo češe po glavi.

„Moliću da mi odmah odgovorite, gospodine Mansebo. Predugo sam čekala.“

NIJE MI BILO posebno drago što sam se ponovo našla u tom kafeu, ma koliko to čudno bilo. Kad sam poslednji put bila ovde, intervjuisali su me o mom otkriću da je Britanska bankarska korporacija omogućila svojim klijentima da plasiraju novac u Švajcarsku i tako izbegnu plaćanje miliona dolara poreza.

Nisam se samo ja bavila istraživanjem te banke. Na tom slučaju je radilo oko sto četrdeset novinara iz celog sveta, samo što nismo međusobno sarađivali, već smo radili svako za sebe. Kako se istraživanje bližilo kraju, tako sam morala da radim i danju i noću da bih ispoštovala rokove koje je odredio *Mond*. To istraživanje takođe je pokazalo da je ista ta banka poslovala i s trgovcima oružjem, koji su snabdevali puškama decu-vojnike u Africi. Kako je narastala afera, tako je rastao i pritisak u mojoj glavi.

Vratila sam se na sâm početak, u ovaj kafe, u potrazi za novim zadatkom. Tablete su mi u tašni, za svaki slučaj. Ne uzimam ih dovoljno dugo da bih osetila obećano olakšanje. Tokom meseci rada na banci, nadala sam se da će moj trud i otkrivanje istine biti cenjeni i nagrađeni. Međutim, kad sam stigla do kraja, sve mi se činilo besmislenim. S besmislom je stigao i mentalni krah.

Bilo je upozoravajućih znakova; nisam mogla da zaspim i mučile su me neobične zdravstvene tegobe. Depresija prouzrokovana iscrpljenošću, rekli su lekari, samo što se ja nisam osećala depresivnom, već apatičnom i potpuno bezvoljnom. Prepisali su mi lekove protiv anksioznosti, ali odlučila sam da sačekam s gutanjem lekova. Međutim, upala sam u začarani krug. To čekanje prouzrokovalo je teskobu i nemir, zbog kojih sam na kraju ipak morala da počnem da pijem medikamente.

Nije bilo ničeg neobičnog u načinu na koji je taj muškarac ušao u kafe, ali onda se odjednom zaustavio i stao nasred prostorije, ponašajući se kao neko veoma bitan. Prelazio je pogledom s osobe na osobu. Podigla sam pogled prema njemu. U očima tog čoveka bilo je neke čudne ali i privlačne mešavine nesigurnosti, nade i upornosti. Čim je završio s posmatranjem mušterija najbližih kasi, prešao je na grupicu nedaleko od njega. Zatim je usmerio pogled prema meni. Nisam okrenula glavu, ali nisam mu ni uzvratila pogled. Čovek je nastavio da pretražuje prostor pogledom. Sudeći po načinu na koji je gledao ljude, stekla sam utisak da traži neku ženu. Spustila sam pogled i nastavila da radim.

„Da li vi čekate gospodina Belivjea, madam?“

Izgovorio je ovo nekako zvanično, kao da ne očekuje odgovor na postavljeno pitanje, već ono predstavlja samo neku vrstu tajnog pozdrava. U njegovom tonu nije bilo nade, intimnosti ili emocije. Instiktivno sam odmahнула glavom. Čovek me je pogledao ispod oka, kao da mi tim gestom daje šansu da se predomislim. Zatim se vratio na isto mesto i nastavio da podrobno odmerava goste.

Malo sam ga proučila i zaključila da osoba koja čeka gospodina Belivjea mora biti ženskog pola, zato što čovek uopšte nije obraćao pažnju na mušku klijentelu.

Obratio se sledećoj ženi, i iako nisam mogla da čujem šta joj je rekao, bila sam prilično sigurna da joj je postavio isto pitanje. I ona je odmahнула glavom. Završila sam rečenicu koju sam dotad kucala i zagledala se u ženu. Imala je sličnu smeđu kosu i skoro isti paž kao i ja. Čovek je sad delovao kao da ga polako obuzima očaj. Da li je on taj gospodin Belivje? Ili je možda samo njegov izaslanik?

Videvši da još stoji nasred kafea, sinula mi je ideja. Iako mi je došla sasvim spontano, istovremeno mi se učinila i zastrašujućom i privlačnom. Žena koju traži očigledno treba da bude ovde. Zašto to ne bih bila ja? Mahнула sam mu. Bio je to prvi korak. Jednostavan pokret rukom. Nije delovao iznenađeno, već više razočarano što mu se nisam odmah javila. Prošaputala sam:

„Da, ja čekam gospodina Belivjea.“